

**ZÁVAZNÁ METODIKA
SYSTÉMU VČASNÉ INTERVENCE
A TÝMŮ PRO MLÁDEŽ
pro rok 2007**

Resumé

Úvod**I. Principy Systému včasné intervence**

1. Cíle SVI
2. Zásady práce SVI
3. Cílové skupiny klientů SVI
4. Struktura systému
5. Vazby mezi subjekty SVI

II. Realizace SVI v lokalitě

1. Postup při vytvoření SVI v obci s rozšířenou působností
 - 1.1. Přípravná fáze
 - 1.2. Projektová fáze
 - 1.3. Formalizace procesu tvorby SVI
2. Realizační fáze SVI
 - 2.1. Zřízení Týmu pro mládež a jeho složení
 - 2.2. Pravidla a obsah práce Týmu pro mládež
 - 2.3. Výstupy Týmu pro mládež a hodnocení jeho činnosti

III. Vytvoření společné komunikační platformy SVI

1. Informační propojení subjektů
2. Vazby napojených subjektů na IS SVI
3. Jednotlivé fáze nakládání s informacemi
4. Postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)
 - 4.1. Informační vstupy – vkládání informací
 - 4.2. Zpracovávání a průběžná aktualizace informací
 - 4.3. Poskytování informací
 - 4.4. Uchovávání informací, archivace, skartace

IV. Hodnocení práce a efektivity Systému Včasné Intervence v lokalitě**Přílohy**

Příloha č. 1 **Informace o projektu SVI realizovaném ve Svitavách a Ostravě**

Příloha č. 2 **Vzorové společné prohlášení subjektů o spolupráci a součinnosti v rámci Systému Včasné Intervence**

Příloha č. 3 **Modelové příklady**

Výklad základních pojmů:

- dítě = 0 - 18 let (ve smyslu Úmluvy o právech dítěte)
- mladistvý = osoba 15 - 18 let
- delikvence – jakékoliv protispolečenské jednání (včetně „závadového“ –šikana, záškoláctví, apod.)
- osoba blízká věku mladistvého = 18 - 21 let
- protiprávní čin = provinění u mladistvého pachatele; trestný čin u dospělého pachatele nebo pachatele blízkého věku mladistvého; čin jinak trestný u dítěte do 15 let
- lokalita = správní území statutárního města, správního obvodu obce s rozšířenou působností, popř. více obcí s rozšířenou působností
- Tým pro mládež = skupina zástupců institucí zodpovědná za řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v lokalitě
- Rídící výbor SVI = zastřešující subjekt SVI složený z představitelů obcí, Probační a mediační služby ČR, Státního zastupitelství, okresního soudu a Policie ČR

Resumé

Základním posláním **Systému Včasné Intervence** je pozitivní změna situace – chování klienta, pomocí rychlé, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o rizikové, ohrožené a delikventní děti, která směřuje k nápravě nežádoucího stavu - delikventního jednání dítěte, odstranění rizik, ohrožení dítěte apod.

Cílem **Systému Včasné Intervence** je zefektivnit metody práce jednotlivých článků systému a využít beze zbytku všech legislativních nástrojů vztahujících se k oblasti delikvence dětí, trestné činnosti páchané na dětech a sociálně-právní ochrany dětí. Zvýšená pozornost musí být věnována predelikventnímu období před spácháním deliktu, kdy existuje řada signálů o rizikovém chování dítěte, nebo o prostředí, v němž dítě vyrůstá. **Systém včasné intervence** umožňuje i včasné odhalení případů týrání a zanedbávání dětí - syndrom CAN¹. Zavádí jednoduchý způsob přijímání informací od subjektů s oznamovací povinností.^{2,3}

Systém Včasné Intervence vytváří jednotné informační prostředí, které umožňuje koordinaci činností zapojených subjektů, zvyšuje kvalitu jejich práce a umožňuje zpětnou kontrolu přijatých opatření a zvolených postupů. Díky tomu se mohou subjekty vzájemně informovat a usměrňovat tak, aby každý z nich plnil svoji roli, spolupracoval s ostatními a nepřenesl odpovědnost na jiné.

Systém Včasné Intervence pokrývá správní území města (zpravidla u statutárních měst) nebo správní obvod obce s rozšířenou působností.

Název Systém Včasné Intervence a jeho zkratka SVI je chráněn ochrannou známkou , která je registrována Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem přihlášky 429903 a 429902.

¹ **Child Abuse and Neglect** - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

² § 10 odst. 4 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

³ **i když samozřejmě nenahrazuje splnění obecné oznamovací povinnosti dle trestního zákona**, poskytuje efektivní a rychlé využití oznámení adresovaného orgánu sociálně-právní ochrany dětí a přijetí adekvátních opatření na ochranu ohrožených dětí. Primárním oznamovatelem by měla být odborná veřejnost (např. lékaři nebo učitelé, kteří zjistí podezření na týrání dítěte nebo výchovné či obdobné problémy). Na projekt mohou být tímto způsobem napojena zdravotnická zařízení, školy a školská zařízení, pedagogicko-psychologické poradny atd..

Úvod

Velkým veřejným tématem i odborných diskuzí je problém delikvence a kriminality dětí a mladých lidí. V různých časových intervalech se objevují více či méně vážně míněné návrhy týkající se snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, které se opírají o tvrzení, že děti, které se dopouštějí, a to i velmi závažné trestné činnosti, jsou stále mladší a brutálnější. S těmito návrhy přicházejí zejména někteří politici a příslušníci Policie ČR, tedy ti, kteří tendují spíše k radikálnějšímu řešení problémů, k metodám, které staví na tezi, že trest a izolace pachatele je hlavním nástrojem ke snižování trestné činnosti.

Postoje odborníků jsou ve své většině odlišné, lidé, kteří s dětskými delikventy pracují si uvědomují, že tak závažný problém jako je sklon dětí dopouštět se delikventního jednání, není řešitelný jen snížením věkové hranice trestní odpovědnosti o jeden rok (toto opatření nakonec zasáhne nepatrný zlomek delikventní dětské populace, která se dopouští těch nejzávažnějších trestných činů). Mezi odborníky, zejména v zahraničí, je stále více uplatňován přístup, který je v anglosaské literatuře uváděn termínem Restorative Justice – **obnovující justice**. Je založen na principu, že trestný čin je považován za závažnou sociální událost, která se úzce dotýká oběti, komunity, kde se t.č. odehrál a také pachatele. Cílem je hledat vyvážené a účinné řešení a zahrnout do něj pachatele (*jeho závazky a povinnosti*), oběť (*její práva a potřeby*) a komunitu (*angažovat zástupce komunity při řešení t.č. z hlediska ochrany a prevence před další trestnou činností*) (Howard Zehr). Při tomto způsobu řešení nejsou aktivní jen justiční a sociální orgány, svoji nezastupitelnou roli v tomto procesu mají i nevládní a charitativní organizace, zdravotnická zařízení a školské instituce. Každá z institucí má zájem na tom, aby se mladý pachatel napravil, způsobené škody nahradil a opětovně se zařadil do společnosti a vyhnul se recidivě. Komunita bude bezpečnější, oběť se dočká satisfakce a pachateli se vytvoří podmínky pro návrat do řádného společenského života. V rámci tohoto procesu pachatel přestává být pouhým objektem soudního nebo správního řízení, ale stává se subjektem přiměřeně odpovědným za své činy, za svoji nápravu, za vyrovnání se s těmi, jimž svým jednáním uškodil i za svoji další životní perspektivu.

Výše uvedený přístup je východiskem pro vytvoření projektu **Systém Včasné Intervence** (dále jen "SVI"), jehož metodické zpracování v následujícím textu předkládáme. **Projekt je postaven na třech pilířích. Prvním z nich je vytvoření metodické spolupráce mezi institucemi, které jsou účastníky SVI.** To v praktické rovině znamená vytvoření podmínek pro koordinované, interdisciplinární řešení „delikvence dětí mezi všemi zainteresovanými složkami (orgány sociálně-právní ochrany dětí /dále jen „OSPOD“/, Policií ČR, justičními orgány /soudy, státním zastupitelstvím, Probační a mediační službou ČR/, obecní policií, úřady práce, zdravotnickými zařízeními, školami a školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi), což umožňuje efektivně pracovat s klientem, jeho rodinou a prostředím (komunitou), kde žije. Tato část projektu je nejnáročnější. Jde v ní o nastavení práce v interdisciplinárním týmu, o přijetí všeobecného konsenzu týkajícího se akceptace cílů, pro něž je SVI vytvářen, o zvýšení kvality a efektivity práce všech zúčastněných a o změnu subjektivních postojů jednotlivých pracovníků ke spolupráci s pracovníky jiných oborů, což je často největší problém. V rámci **metodiky SVI** je praktickým nástrojem pro partnerskou spolupráci všech zúčastněných subjektů Tým pro mládež, který pracuje na základě souhlasného prohlášení představitelů všech zapojených institucí v dané lokalitě.

Druhým pilířem je vytvoření jednotného informačního prostředí, které umožňuje předávání, doplňování, sdílení a vyhodnocování informací mezi účastníky **SVI** a zjednodušení administrativy. Vytvoření tohoto pilíře je závislé na třech podmínkách - na materiálně technickém zabezpečení, které umožňuje tok informací, na legislativních podmínkách, které sdílení informací legalizují a na prostupnosti resortních databází, v nichž je uloženo mnoho informací, jejichž využití jinými resorty by vedlo k výraznému zkvalitnění práce s klientem. **Tato část projektu je nejnákladnější,** proto je nezbytné před zahájením

prací na realizaci **SVI** vědět, jakým způsobem a z jakých zdrojů bude projekt financován. V této souvislosti je možné uvažovat i o vícezdrojovém financování.

Třetím pilířem jsou konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa. Jeho obsah je závislý na místních podmínkách (personálních a materiálně technických) a na iniciativě a schopnosti místně působících subjektů poskytovat doplňkové služby. Tento pilíř je zatím nejméně rozpracován.

Metodika SVI čerpá z poznatků získaných z pilotního ověření projektu, který byl v minulých letech odzkoušen pod názvem Centrum včasné intervence v Ostravě. **SVI** je v metodicky zpracovávané podobě prověřován od počátku roku 2005 ve Svitavách. Realizace obou projektů potvrdila premisy, na jejichž základě byl projekt včasné intervence koncipován, a to zrychlení a zprůchodnění komunikace zejména mezi Policií ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí a justičními složkami, které vede k pružnému reagování na případy delikventního jednání dětí a na podezření z trestné činnosti páchané na dětech. Systém práce dokáže detekovat rizikové faktory a umožnit častější a včasnější ukládání opatření, která řeší chování dětí v predelikventním stadiu. Shromážděné konkrétní komplexní informace vedly k přípravě širších preventivních opatření v rizikových lokalitách. Spisová dokumentace k jednotlivým případům je bohatší a poskytuje objektivnější pohled na dítě a jeho rodinu. Při tvorbě Metodiky se výrazně uplatnily také Národní standardy Probační a mediační služby ČR (zejména str. 19-24).

I. PRINCIPY SYSTÉMU VČASNÉ INTERVENCE

1. CÍLE SVI

Strategické cíle SVI:

- snížení míry a závažnosti delikvence dětí,
- snižování trestné činnosti páchané na dětech,
- odklon dětských delikventů od kriminální kariéry,
- rychlá a koordinovaná multidisciplinární reakce na delikventní jednání dítěte či na jednání, které ohrožuje integritu dítěte,
- posílení postavení obětí trestných činů při řešení delikvence dětí
- rychlé a bezpečné předávání informací o:
 - dětských pachatelích a dětských obětech trestné činnosti,
 - uložení a průběhu přijatých opatření,
 - podezření na týrání nebo zneužívání dětí,
 - delikventním jednání dětí (včetně toulání, šikany, záškoláctví, výchovných problémů, apod.),
 - aktivitách jednotlivých subjektů **SVI**.
- Realizace preventivních opatření v dané lokalitě.
- Vytvoření nabídky služeb pro realizaci konkrétních uložených opatření (probační programy, apod.)

Primární cíl SVI

Odklon dítěte od kriminální kariéry prostřednictvím:

- efektivní a rychlé práce s dítětem a jeho rodinou,
- včasné pomoci dětem opakovaně se dostávajícím do sítě orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo činných v trestním řízení a jejich rodinám,
- určení adekvátního postupu, který odpovídá potřebám dítěte a nevede ke stigmatizaci a etiketizaci,
- sanace rodiny (dítě zůstává v rodině, prvním cílem pomoci je stabilizovat rodinu se všemi jejími členy, neodebírat dítě, zasáhnout včas a přiměřenými prostředky),
- péče o děti dopouštějící se úteků ze zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy,
- ochrany ohrožených dětí,
- podpory rodin (osob odpovědných za výchovu dětí).

Sekundární cíl SVI

Zkvalitňování systému péče o rizikové a ohrožené děti v lokalitě včetně realizace příslušných preventivních opatření prostřednictvím:

- koordinované spolupráce mezi institucemi a specialisty (Policie ČR, soudy, státní zastupitelství, kurátoři pro mládež, probační úředníci),
- vytváření sociálně nápravných plánů, jejich průběžné kontroly a vyhodnocování - OSPOD,
- vytváření modelů a metodik řešení jednotlivých typů případů,
- zvyšování odbornosti pracovníků zapojených institucí (vzdělávání),
- centralizace a vyhodnocování informací o rizikových a ohrožených dětech a péči o ně (včetně přijatých opatření),
- hlubšího poznání charakteristik regionálních aspektů v oblasti kriminality (větší znalost prostředí, mapování aktuálních trendů),
- adresného plánování a realizace ověřených postupů a preventivních aktivit v lokalitě na základě získaných dat (víme na co se máme zaměřit),
- zefektivnění administrativních úkonů zúčastněných subjektů.

2. ZÁSADY PRÁCE SVI

- Práce s rizikovým jedincem musí být rychlá a efektivní
- Stanovení příčin musí být co nejúplnější.
- Náprava způsobené škody, vyrovnání pachatele s obětí.
- Stanovení odpovědnosti zákonných zástupců (osob odpovědných za výchovu dítěte).
- Stanovení odpovědnosti dítěte (dítě musí důsledkům svého jednání porozumět, uvědomit si svoji vinu i následky, které svým jednáním způsobilo).
- Postup podle individuálního Sociálně nápravného plánu (zpracovávají OSPOD – smyslem není jeho písemná podoba, ale praktická realizace) není zcela založen na dobrovolnosti - má donucovací charakter. Dítě získá díky jeho úspěšnému absolvování jistý profit, tím je motivován; v případě odmítnutí programu následuje pro něj méně výhodná varianta postupu.

3. CÍLOVÉ SKUPINY KLIENTŮ SVI

- **Děti, které se dopustily protiprávního jednání** bez ohledu na pozdější kvalifikaci skutku (přestupek, provinění, čin jinak trestný apod.) a jejich rodiny.
- **Děti s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, na útěku ze zařízení** (pohřešované) a jejich rodiny.
- **Děti**, u kterých dochází ke **kumulaci závažných výchovných problémů** (záškoláctví, šikana, projevy extremismu, drogy, alkohol, tuláctví, prostituce apod.) a jejich rodiny.
- **Poškození (oběti)** protiprávním jednáním nebo **svědci** protiprávního jednání a jejich rodiny (poškození i oběti do dovršení 18 let věku).

4. STRUKTURA SYSTÉMU

Dále uvedená struktura popisuje nově vytvořené subjekty, zapojené subjekty, jejich roli a postavení.

Řídící výbor - zastřešující subjekt **SVI** složený ze statutárních zástupců obce/obcí, střediska Probační a mediační služby, státního zastupitelství, okresního soudu a Policie ČR, který svým složením garantuje závaznost a prosaditelnost přijímaných opatření, doporučení a postupů.

Tým pro mládež - je složený ze zástupců institucí, které ze zákona přicházejí do kontaktu s rizikovými a ohroženými dětmi a rovněž s oběťmi trestných činů. Jeho tajemníkem je pracovník střediska Probační a mediační služby nebo jiná osoba zvolená v rámci týmu.

Tým pro mládež pravidelně informuje o své činnosti Řídící výbor.

Hlavní subjekty systému mají ze zákona oprávnění nakládat s údaji uloženými v Informačním systému **SVI** , jsou jeho aktivními uživateli:

Obecní úřad obce s rozšířenou působností (popř. magistrát)

- a) odbor sociálních věcí (vedoucí odboru ve vztahu ke kontrolní činnosti),
- b) oddělení sociálně-právní ochrany dětí odboru sociálních věcí (nebo jinak označené pracoviště zabezpečující výkon sociálně-právní ochrany dětí).

Jedná se o pracovníky, kteří se podílejí na realizaci sociálně-právní ochrany dětí na území správního obvodu obce s rozšířenou působností.

Okresní (městské) ředitelství Policie ČR

Do **SVI** jsou zahrnuta pracoviště Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), která se zabývají:

- a) odhalováním, šetřením, prověřováním a vyšetřováním trestných činů (přechinů) a činů jinak trestných spáchaných dětmi a na dětech (včetně zjišťování jejich pachatelů),
- b) problematikou návykových látek,
- c) analytickou činností a přípravou prostředků a podkladů pro pracovníky SKPV,
- d) kontrolní, metodickou a řídicí činností.

Obvodní (místní) oddělení Policie ČR

Do **SVI** jsou zahrnuta obvodní (místní) oddělení Policie ČR, která se zabývají:

- a) odhalováním, šetřením, vyřizováním v blokovém řízení a oznamováním (odevzdáváním) přestupků (deliktů majících znaky přestupků) spáchaných dětmi a na dětech (včetně zjišťování jejich pachatelů) příslušným orgánům k projednání. Odhalováním protiprávních činů a činů jinak trestných spáchaných dětmi a na dětech (včetně zjišťování jejich pachatelů),
- b) kontrolní, metodickou a řídicí činností.

Středisko Probační a mediační služby ČR (PMS)

Jedná se o pracoviště probačního úředníka (úředníků) se specializací na problematiku dětí. Může se jednat také o „oddělení pro mládež“ daného střediska, pokud kapacita střediska umožňuje jeho vytvoření. Součástí práce střediska jsou také činnosti zaměřené na prevenci kriminality.

Okresní státní zastupitelství

Zpravidla se jedná o pracoviště státního zástupce, který se zabývá problematikou dětí⁴.

Okresní soud

Zpravidla se jedná o pracoviště soudce, který se zabývá problematikou dětí⁵.

Spolupracující subjekty systému mají do Informačního systému SVI přístup pouze formou hlášení (tj. zvláštní formy plnění oznamovací povinnosti vůči orgánům sociálně-právní ochrany dětí).

Obecní policie - *pracoviště, které zpracovává přestupky a předává podklady o podezření ze spáchání trestné činnosti obvodnímu oddělení Policie ČR nebo SKPV okresní ředitelství Policie ČR.*

Školy a školská zařízení⁶

(ústavy, střediska výchovné péče, ped. psych. poradny, apod.).

Zdravotnická zařízení.⁶

Úřady práce.

Nestátní neziskové organizace.⁷

⁴ Je možné rozšíření pracovišť na další státní zástupce, případně další pracovníky dle metodických pokynů na základě dohody s MS a příslušným státním zastupitelstvím.

⁵ Je možné rozšíření pracovišť na další soudce, případně další pracovníky dle metodických pokynů na základě dohody s MS a příslušným okresním soudem.

⁶ Jde například o jednotlivá oddělení nemocnice, pediatrie, praktické lékaře, mateřské, základní a střední školy apod., kteří v rámci projektu **SVI** poskytují informace (podezření na týrání nebo zneužívání dítěte, zanedbání rodinné péče, záškoláctví, výchovné problémy, toulání apod.). Tyto subjekty jsou vázány oznamovací povinností jednak ve vztahu k orgánům sociálně-právní ochrany dětí (§ 10 odst. 4 zák. č. 359/1999 Sb.), jednak ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení (§ 168 TZ). Jejich zapojení do **SVI** znamená nový způsob a formu plnění oznamovací povinnosti vůči orgánu sociálně-právní ochrany dětí, která je pružnější, efektivnější a umožňuje rychlejší přijetí potřebných opatření ze strany nejen orgánu sociálně-právní ochrany dětí, ale též následně dalších zúčastněných subjektů. (Pozn.: Ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení z hlediska podezření na spáchání vybraných skutkových podstat trestných činů (§ 168 TZ) je však oznamovací povinnost nutně plnit zvlášť.)

⁷ Jedná se zejména o NNO, které pracují s dětmi a mládeží, poskytují Probační resocializační programy, provozují krizová centra apod. Jejich zapojení do SVI je nezbytné.

Zpětná informační vazba těmto subjektům umožněna není, a to z důvodu zákonem stanoveného rozsahu, v jakém OSPOD mohou poskytovat údaje třetím subjektům.^{8,9} O řešení jednotlivých případů budou informovány v rámci **Týmu pro mládež**.

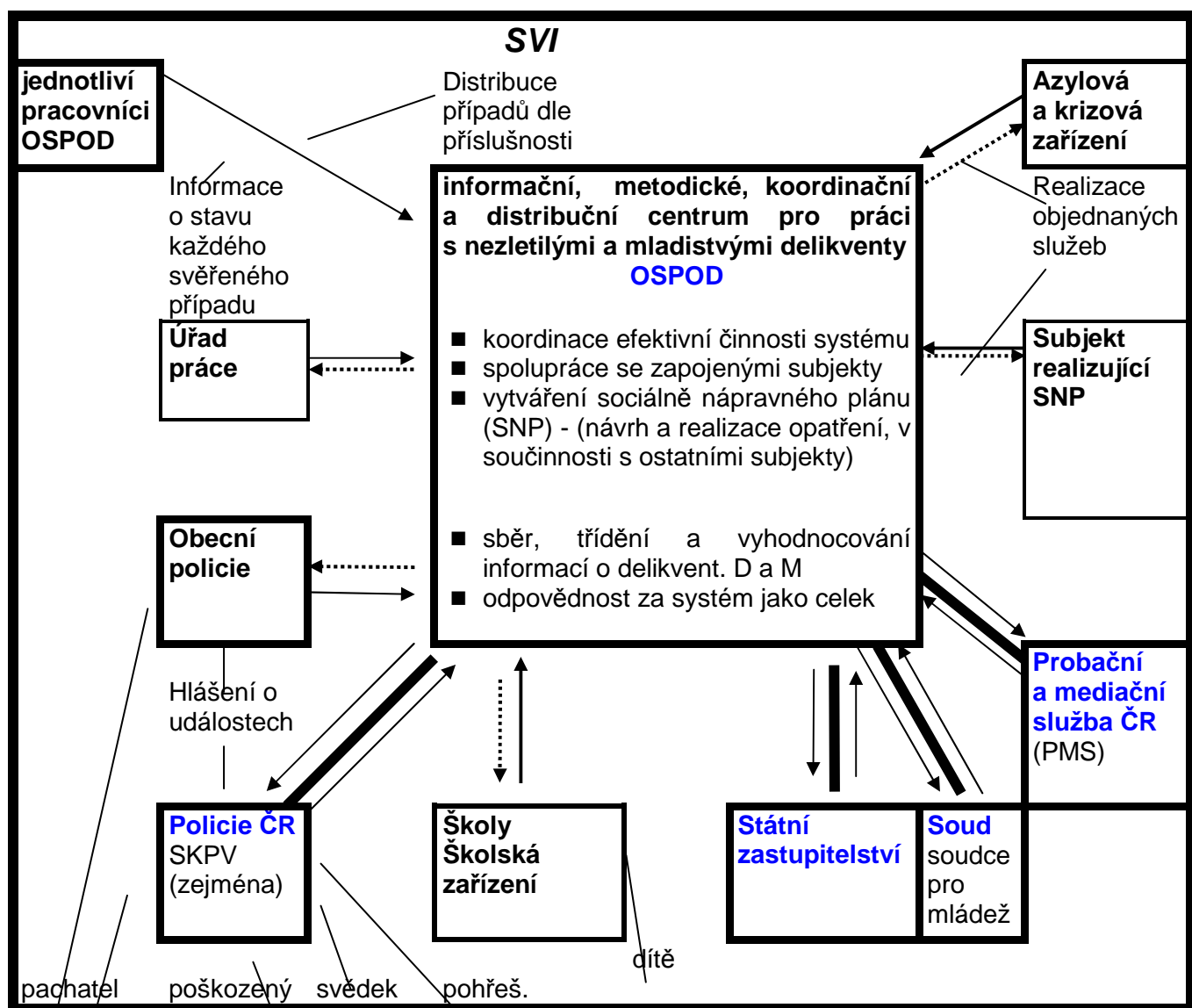
Koordinace činnosti jednotlivých subjektů SVI je dána souhlasným prohlášením statutárních zástupců zapojených institucí – Policie ČR, státní zastupitelství, Probační a mediační služba ČR, soud, obec (viz Příloha 1).

5. VAZBY MEZI SUBJEKTY SVI

Všechny subjekty **SVI** postupují na základě právních předpisů (zákony a vyhlášky), směrnic a pokynů (např. metodické pokyny) a interních aktů řízení (např. závazné pokyny, rozkazy, vnitřní a organizační řády, apod.). Postup policistů, pracovníků OSPOD, probačních úředníků, státních zástupců a soudců musí být ve vzájemném souladu. Totéž se vztahuje na ostatní subjekty – školy, lékaře, neziskové organizace, úřady práce, apod..

⁸ § 51 zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁹ Pozn.: Za poskytování informací na základě dožádání bude odpovědný každý pracovník, který musí sám rozhodnout, zda je oprávněn požadované informace vůči konkrétnímu subjektu sdělit a sám také musí určit způsob rozsahu tohoto sdělení. Seznam příslušných pracovníků, včetně plnění jejich úkolů v **SVI**, bude těmto subjektům důkladně objasněn a bude také průběžně aktualizován při případných personálních změnách. Lze však předpokládat, že i tento model bude posouvat problematiku kupředu, protože výrazně usnadní způsob komunikace směrem k OSPOD i ostatním v rámci **SVI**.

Pozn.: Organizační struktura informačního, metodického, koordinačního a distribučního pracoviště je do značné míry závislá na konkrétní situaci (velikost lokality, dohodnutý způsob kooperace, nároky projektu, rozmanitost a množství aktivit, apod.). Koordinační pracoviště **SVI** nemusí existovat jako samostatná organizační složka OSPOD, jeho úkoly mohou vykonávat přímo pracovníci OSPOD.

II. REALIZACE SVI V LOKALITĚ

1. POSTUP PŘI VYTVOŘENÍ SVI V OBCI S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

Východiskem pro konstituování **SVI** je politické rozhodnutí představitelů města systematicky se zabývat delikvencí dětí a dalšími problémy dětí, jejichž zdravý vývoj je ohrožen. V tomto procesu má klíčovou roli starosta obce, který ve shodě s představiteli institucí veřejné správy, justice a policie vytvoří podmínky pro vznik **SVI** a jeho fungování.

1.1 Přípravná fáze

1. Politické rozhodnutí orgánů obce s rozšířenou působností realizovat **SVI** v rámci své územní působnosti.
2. Určení osoby odpovědné za realizaci projektu (např. manažera prevence kriminality), jako koordinátora realizace projektu.
3. Vytvoření přípravného týmu ke zpracování projektu.
4. Zpracování realizačního záměru.
5. Schválení realizačního záměru vedoucími pracovníky zapojených subjektů (starosta, ředitel Policie ČR, státní zástupce, předseda okresního soudu, vedoucí střediska Probační a mediační služby).

1.2 Projektová fáze

1. Zřízení pracovní skupiny k realizaci projektu (zástupci všech zúčastněných subjektů)

Závazná doporučení k pracovní skupině:

- *podrobně seznámit všechny členy pracovní skupiny s projektem (proškolení);*
 - *skupina prostřednictvím svých členů a jimi plněných úkolů zodpovídá za praktickou realizaci projektu;*
 - *realizovat pravidelná setkání pracovní skupiny (1x měsíčně, rychlá reakce na změny při vytváření systému);*
 - *dodržovat aktivní účast; zástupci mají jasnou představu o úloze jednotlivých subjektů v systému;*
 - *striktně dodržovat uzavřené dohody;*
 - *průběžně hodnotit jednotlivé fáze realizace a na základě výsledků těchto průběžných šetření ihned upravovat další postup.*
2. Zmapování situace, inventura prostředků, subjektů a kompetencí (státní, samosprávné, nestátní subjekty) v dané lokalitě. *Zodpovídá dohodnutý člen skupiny.*
 3. Zpracování návrhu projektu **SVI** (včetně finančního zajištění projektu).
 4. Stanovení úkolů jednotlivých zúčastněných subjektů.
 5. Vytvoření harmonogramu realizace projektu (včetně finančního rozpočtu a určení zdrojů financování), určení zastřešujícího subjektu¹⁰ (OSPOD) a zástupců jednotlivých subjektů zúčastněných v systému (zodpovědní za realizaci projektu ze strany svého mateřského subjektu).
 6. Určení způsobů vyhodnocování efektivity systému.
 7. Návrh na složení Týmu pro mládež.
 8. Příprava písemného souhlasného prohlášení (vedoucí pracovníci všech zúčastněných subjektů), na jejichž základě bude spolupráce v rámci **SVI** fungovat.

¹⁰ V rámci **SVI** neexistuje „vedoucí“ subjekt s nařizovacími pravomocemi vůči ostatním subjektům zapojeným v SVI. Systém vyžaduje existenci „zastřešujícího“ subjektu, který (nebo jeho složka) plní roli informačního, metodického, koordinačního a distribučního článku a vykonává správu informačního systému.

Kontrolní fáze

Pokud jsou splněna následující kritéria, je město připraveno k realizaci SVI:

- Je určen koordinátor realizace SVI (pracovník některého zapojeného subjektu, má písemné pověření)
- Zajištěno souhlasné stanovisko pracovníků zapojených subjektů
- Vedení zapojených subjektů schválilo záměr realizovat SVI (písemně)
- Všechny subjekty jsou připraveny realizovat projekt (souhlasí s ním, znají podstatu, cíl, metody)
- Je sestavena pracovní skupina k realizaci SVI
- Pracovní skupina zmapovala situaci v lokalitě (postupy práce, počty dětí v péči, protiprávní činnost, přijímaná opatření, výsledky práce – skutečný dopad na dítě, existující problémy,...) – v podobě písemného materiálu
- Pracovní skupina vypracovala projektový plán realizace SVI (zapojené subjekty, kompetentní zástupci, harmonogram realizace, úkoly jednotlivých zástupců s termíny, co bude uděláno – jednotlivé kroky, způsob ověřování dosažení postupu,...)
- Představitelé všech zapojených subjektů (město-města, Policie ČR, soud, Státní zastupitelství, Probační a mediační služba ČR) podepsali písemné souhlasné prohlášení o realizaci SVI ve městě – lokalitě

1.3 Formalizace procesu tvorby SVI

Podpis souhlasného prohlášení o spolupráci v rámci SVI (představitelé všech zapojených subjektů - město, Policie ČR, soud, státní zastupitelství, Probační a mediační služba ČR) - podepíší písemné souhlasné prohlášení o realizaci SVI ve městě – lokalitě.

2. Realizační fáze SVI

1. Zřízení ***Týmu pro mládež*** (může vzniknout transformací pracovní skupiny SVI – viz bod 1.2).
2. Stanovení pravidel práce ***Týmu pro mládež*** a zahájení činnosti.
3. Vytvoření komunikační platformy ***SVI*** (společné informační prostředí).
4. Zahájení činnosti všech složek ***SVI*** včetně komunikační části.
5. Vyhodnocování činnosti ***Týmu pro mládež*** a ***SVI***.

2.1 Zřízení Týmu pro mládež a jeho složení

Subjekty zapojené do ***SVI*** zřídí ***Tým pro mládež*** pro řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v lokalitě a koordinované řešení kriminality dětí. Členy týmu jmenují vedoucí pracovníci příslušných subjektů, a to na návrh pracovní skupiny zřízené k realizaci ***SVI***. Tajemníkem ***Týmu pro mládež*** může být pracovník střediska Probační a mediační služby ČR nebo osoba zvolená v rámci týmu.

Složení Týmu pro mládež

Vychází ze struktury zapojených subjektů (tzv. „hlavní pětky“ - zástupce střediska Probační a mediační služby - specializace na problematiku dětí a mládeže, okresního soudu - soudce pro mládež, okresního státního zastupitelství - státní zástupce se specializací dětí a mládež, okresního ředitelství Policie ČR - specialista na mládež SKPV, příslušného obvodního oddělení Policie ČR - specializace dětí a mládež, městského úřadu – odboru sociálních věcí - problematika sociálně-právní ochrany dětí a obecní policie - pracovník specializovaný na problematiku rizikových a ohrožených dětí). Členy týmu jsou vždy, kromě výše uvedených institucí také metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, metodik ve středisku výchovné

péče, zástupce školních metodiků prevence v případě více škol. Členy mohou být zástupci zdravotnických zařízení v dané lokalitě, stejně jako zástupci nevládních organizací.

Pozn.: Toto složení je minimální, tzn. že dle místních podmínek a potřeb může být tým rozšířen o další členy - např. zástupce škol, školských zařízení, zdravotnických zařízení, úřadu práce apod.

Pokud se SVI rozšíří na území několika obcí s rozšířenou působností, bude členem *Týmu pro mládež* zástupce každé takové obce.

2.2 Pravidla a obsah práce *Týmu pro mládež*

Základní pracovní rámec *Týmu pro mládež* je dán právy, povinnostmi a kompetencemi jednotlivých subjektů zapojených v rámci týmu. Vychází z příslušných právních předpisů, směrnic a aktů řízení a respektuje je. Prvním krokem práce týmu je seznámení se s výsledky zmapování situace v souvislosti s delikvencí dětí v dané lokalitě včetně „inventury“ prostředků a kompetencí zúčastněných organizací, (státních, samosprávných, nestátních) v dané lokalitě. Následně tým písemně vypracuje plán na řešení a snižování delikvence dětí ve své lokalitě. Plán komplexně zhodnotí situaci, pojmenuje existující problémy, rezervy a stanoví prioritní oblasti činnosti včetně nástrojů (např. dostupné probační či další resocializační programy).

Tým pro mládež:

- a) Projednává kasuistické řešení resp. postupy u zvoleného okruhu případů delikventního chování dětí podle potřeb a možností jednotlivých členů týmu (jak budeme společně postupovat),
- b) Vyhledává „vhodné“ případy a stanovuje optimální postupy k jejich řešení (případové studie, kazuistiky),
- c) průběžně vyhodnocuje případové práce a programů s rizikovými a ohroženými dětmi; rovněž vyhodnocuje programy a činnosti věnované obětem trestné činnosti a prevenci.,
- d) sleduje a vyhodnocuje aktuální a dlouhodobé vývojové trendy v oblasti závadového a delikventního jednání dětí,
- e) navrhuje opatření k odstranění zjištěných problémů, k minimalizaci rizik, která potencují delikventní jednání dětí, kontroluje a vyhodnocuje jejich plnění,
- f) navrhuje Strategii práce (plán na řešení a snižování delikvence dětí ve své lokalitě) s rizikovými a ohroženými dětmi a jejich rodinami v dané lokalitě. Strategie bude obsahovat analýzu situace, priority, návrhy projektů či opatření směřujících k odstranění konkrétních rizikových a sociálně patologických jevů nebo doplnění chybějících služeb včetně požadavků na finanční zabezpečení. *(Strategie bude předložena Řídícímu výboru i v rámci zastupitelstva daného města ke schválení, po schválení se stane závaznou pro dotčené subjekty, které současně v rámci platné legislativy přijaly plnění Strategii uložených úkolů.)*

2.3 Výstupy Týmu pro mládež a hodnocení jeho činnosti

1. Zmapovaný systém péče o rizikové a ohrožené děti v dané lokalitě.
2. Pravidelná setkání a setkání ad hoc.
3. Optimální postupy koordinovaného řešení případů.
4. Strategie práce s rizikovými a ohroženými dětmi a jejich rodinami, její pravidelné vyhodnocování a navrhování nových opatření.

Závěry, doporučení a dohodnuté postupy vytvořené Týmem pro mládež by měly být všemi členy resp. organizacemi v týmu společně sdílené a tím i závazné v souladu s jejich působením v justičním nebo sociálním systému.

III. VYTVOŘENÍ SPOLEČNÉ KOMUNIKAČNÍ PLATFORMY SVI

1. Informační propojení subjektů

Pod pojmem informační propojení je míněno napojení zúčastněných subjektů na jednotný informační systém, do kterého jsou na základě stanovených pravidel vkládány informace o dětech, které jsou nebo by měly být objektem sociálně-právní ochrany. Tyto informace jsou dále doplňovány, aktualizovány a v odůvodněných případech na základě posouzení orgánu sociálně-právní ochrany dětí poskytovány jiným subjektům v rámci **SVI**¹¹.

Základní informační propojení existuje mezi OSPOD, Policií ČR, soudy, státním zastupitelstvím a Probační a mediační službou ČR. Tyto subjekty tvoří páteř projektu. Hlavním zdrojem dat a informací jsou pro **SVI** Policie ČR a obecní policie. Ostatní subjekty (úřady práce, školská a zdravotnická zařízení, azylová zařízení, pomáhající organizace – nestátní subjekty, apod.) jsou zapojeny do informačního systému dle míry své účasti na péči o rizikové a ohrožené děti. Mohou také poskytovat doplňující informace, pokud je to potřebné. Ve vztahu k oznamování podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte jsou ve zvýšené míře zapojeny zejména školy a školská zařízení a zdravotnická zařízení. Ve vztahu k výchovným problémům se jedná především o školy a školská zařízení..

Odpovědnost za správu Informačního systému **SVI** nese vždy místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Informační systém **SVI** je svou podstatou součástí evidence vedené OSPOD. Pravidla vkládání informací, nakládání s nimi a jejich poskytování jiným subjektům jsou proto plně v režimu zákona č.359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Správa Informačního systému **SVI** nenahrazuje povinnost vést evidenci sociálně-právní ochrany dětí dle §54 a §55 zákona č. 359/1999 Sb. Podle možností jednotlivých pracovišť OSPOD je samozřejmě možné využít pro vedení vlastní písemné spisové dokumentace také tištěnou formu jednotlivých záznamů ze **SVI** (vzhledem k náročnosti projektu po stránce projekční, legislativní a finanční je jeho duplicita vedle evidencí vedených podle zákona č. 359/1999 Sb. neefektivní, SVI by měl stávající evidence nahradit).

¹¹ v souladu s právní úpravou poskytování informací dle zák. č. 359/1999 Sb. (§ 51 a související, zejm. §10)

2. Vazby napojených subjektů na IS SVI

Subjekt v systému	Informace poskytované subjektem	Zpětná vazba	Poznámka
Policie ČR UŽIVATEL	Události, ve kterých vystupuje dítě v postavení podezřelého, pachatele, svědka, poškozeného, nahlášené policií do 24 hodin od zjištění, pokud tím není ohroženo plnění úkolů Policie ČR (Skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 odst. 1 zák. č. 359/1999 Sb.)	Informace o stavu případů, navržených opatřeních,... Na žádost	Užívání údajů databáze na základě žádosti a dočasného sdílení povoleného OSPOD
Obecní policie	Informace jiné úrovně, zejména o přestupkovém jednání či signálech možných problémů - záškoláctví,...		Vkládání dat a statistické výstupy
Orgány SPOD - ADMINISTRÁTOR	Vkládání klientů, poznatků zjištěných zejména vlastním šetřením, od jiných subjektů,... Zpětné vazby pro Policii ČR, soudy, státní zastupitelství,.....	Výměna informací s oprávněnými subjekty	Primární uživatel a správce databáze
Státní zastupitelství UŽIVATEL	Zpětné vazby pro Policii ČR, obecní policii, OSPOD	Informace potřebné pro činnost Na žádost	Užívání údajů databáze na základě žádosti a dočasného sdílení povoleného OSPOD
Soud - UŽIVATEL	Zpětné vazby pro Policii ČR, obecní policii, OSPOD	Informace potřebné pro činnost Na žádost	Užívání údajů databáze na základě žádosti a dočasného sdílení povoleného OSPOD
Probační a mediační služba ČR UŽIVATEL	O stavu práce s klienty zavedenými v systému	Informace o potenciálních klientech a jejich historii Na žádost	Užívání údajů databáze na základě žádosti a dočasného sdílení povoleného OSPOD

Subjekt v systému (spolupracující)	Informace poskytované subjektem	Zpětná vazba	Poznámka
Školská zařízení, zdravotnická zařízení SPOLUPRACUJÍCÍ	Ohlašovací povinnost ve smyslu přísl. právních norem		Napojení na systém Vkládání dat
Úřad práce SPOLUPRACUJÍCÍ	Informace o rizikových klientech	Žádosti o spolupráci, součinnost, pomoc klientům	Napojení na systém Vkládání dat
Azylová a krizová zařízení SPOLUPRACUJÍCÍ	Informace o rizikových klientech	Žádosti o spolupráci, součinnost, pomoc klientům	Napojení na systém Vkládání dat
Subjekty realizující sociálně nápravné programy (probační resocializační programy)	Informace o vývoji klienta v SNP	Požadavky či objednávky na realizaci SNP ze strany OSPOD	Napojení na systém Vkládání dat
Věznice pro mladistvé SPOLUPRACUJÍCÍ	Informace o vývoji klienta OSPOD	Žádosti o spolupráci, součinnost	Napojení na systém Vkládání dat

3. Jednotlivé fáze nakládání s informacemi

Informace v systému jsou poskytovány na základě jasně stanovených pravidel (písemného souhlasného prohlášení – viz Příloha č. 2) a v souladu s příslušnými platnými právními předpisy (zejména včetně zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Informační vstupy – vkládání informací

Informace do systému poskytují:

- **Policie ČR** automatizovaně, příslušní pracovníci s oprávněním vstupu mohou původní informaci doplnit, upřesnit, mohou také vložit novou informaci,
- **Obecní policie** - tento subjekt vkládá informace o dětech, sám nevyužívá informační systém, nedovoluje to stávající zákon č.359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
- **OSPOD** – viz kapitola 4 a následující,
- **Soud, státní zastupitelství, Probační a mediační služba ČR** – poskytují informace, které považují za potřebné k vytváření komplexního pohledu na delikvenci dětí v lokalitě, mohou být k dispozici OSPOD (o přijatých opatřeních, jejich výsledcích apod.),
- **zapojené školy a školská zařízení** mají oprávnění pouze informace vkládat (např. oznámení o podezření na týrání nebo o výchovných problémech),
- **zapojená zdravotnická zařízení** mají oprávnění pouze informace vkládat (např. oznámení o podezření na týrání,...),
- další subjekty (úřad práce, NNO, věznice pro mladistvé,...) informace pouze vkládají.

Vkládání informací (vyjma automatizovaného způsobu ze strany Policie ČR) se děje prostřednictvím elektronických formulářů – tzv. hlášenek.

Zpracovávání a průběžná aktualizace informací

Zpracovávání a průběžná aktualizace informací je v kompetenci OSPOD, ostatní subjekty je mohou doplnit nebo aktualizovat prostřednictvím další hlášenky, u které uvedou, že se jedná o doplnění původní informace (tak, aby OSPOD dohledal původní informaci a doplnil ji).*

**Pozn.: Tato skutečnost může nastat za následujících okolností. Např. dítě se do databáze dostalo jako objekt zájmu orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD zjistily při uplatňování § 6 zákona č.359/1999 Sb. tohoto jedince vlastním šetřením) nebo bylo již dříve oznámeno prostřednictvím externích uživatelů (škol - záškoláctví, výchovné problémy, apod., lékařů - požívání alkoholu nebo návykových látek, podezření z týrání apod.) nebo přímo příslušníky vlastní rodiny, případně dalšími osobami. Po nezbytném ověření jednotlivých údajů se data propojí a shromáždí v příslušné databázi ve složce každého jednotlivého klienta. Tímto způsobem bude zajištěno maximálně možné množství údajů k dané osobě, které budou současně nezávisle průběžně aktualizovány činnostmi do systému vstupujícími subjekty.*

V žádném případě to však neznamena, že všichni uživatelé systému mohou nakládat volně s kterýmikoliv shora uvedenými a mnohdy značně citlivými údaji. Navržený systém přesně definuje práva jednotlivých uživatelů a dodržuje právní rámec konkretizovaný společným prohlášením zúčastněných subjektů (viz Příloha č.2).

Poskytování informací

Systém vychází z práv a povinností jednotlivých subjektů při sdělování údajů vůči třetí osobě upravených zvláštními právními předpisy (zejména zák. č. 359/1999 Sb.).

Pro posouzení oprávněnosti poskytnutí informací v konkrétním případě (např. v případě protichůdnosti výkladu právních předpisů, apod.) je nutné vycházet ze skutečnosti, že údaje Informačního systému **SVI** jsou součástí evidence OSPOD, proto se uplatňuje zásada přednosti speciální právní úpravy dle zákona č. 359/1999 Sb.

Informace nebo jejich část jsou přístupné v souladu s právními předpisy zapojeným subjektům, popř. jiným orgánům či subjektům, a to v rozsahu, který předpisy připouštějí.

Poskytování informací OSPODem je samostatně zpracováno v podkapitole 4.3.

4. Postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí - specifika (OSPOD)

4.1 Informační vstupy – vkládání informací

- Dítě je do systému **SVI** zařazeno na základě:
 - a) oznámení zúčastněných subjektů (§ 10 odst. 4 zákona č.359/1999 Sb.),
 - b) na základě vlastních informací OSPOD (§§ 6 a 7 zákona č. 359/1999 Sb.).
- Orgán sociálně-právní ochrany dětí posoudí obsah hlášení a má možnost provést v něm úpravu tak, aby vlastní text hlášenky umožňoval její případné zpřístupnění dalším subjektům. Jedná se zejména o potřebu úpravy v případě, že původní hlášenka bude obsahovat údaj chráněný zvláštní povinností mlčenlivosti a zpřísněným režimem poskytování informací (§ 55 odst. 4, § 57, § 7 zákona č. 359/1999 Sb.),
 - jedná se například o údaje o oznamovateli (osobě dle § 7 zákona č.359/1999 Sb.), nebo údaje týkající se osvojení, nebo údaje o osobách, jimž bylo dítě svěřeno do péče budoucích osvojitelů, nebo o adrese místa pobytu dítěte u těchto osob, nebo detailní informace týkající se týrání, zneužívání a zanedbávání, které nejsou součástí spisové dokumentace přístupné k nahlížení, ale jsou jejím podkladem (§ 55 odst. 4 zák. č. 359/1999 Sb., čl. 6 odst.5, Instrukce MPSV č.j.:21-42246/2002, kterou se stanoví rozsah evidence dětí a obsah spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a obsah spisové dokumentace o žadatelích o osvojení a o svěřeni dítěte do pěstounské péče),
 - takto upravené hlášenky budou opticky označeny tak, aby bylo zřejmé, že v jejich textu byla provedena úprava a zároveň budou uchovány i původní hlášenky s neopraveným textem pro možnost případné kontroly provedených úprav,
 - Jinou variantou je možnost poskytnutí požadovaných informací prostřednictvím samostatného posudku, který bude vycházet z příslušné žádosti, textu hlášenek a obsahu spisu.
- Přiřazování hlášenek probíhá automaticky na základě rodného čísla dítěte. V případě, že orgán sociálně-právní ochrany dětí obdrží hlášenku, která neobsahuje rodné číslo dítěte, ale pouze např. jméno, příjmení, datum a místo narození, popř. místo trvalého pobytu dítěte, postupuje dále cestou identifikace pomocí dalších údajů, které jsou známy nebo zjistitelné a následně hlášenku k vyhledanému dítěti připojí, nebo dítě do evidence **SVI** na základě této hlášenky zařadí.

4.2 Zpracování a průběžná aktualizace informací

- Orgán sociálně-právní ochrany dětí zpracovává informace přijaté do systému od jiných subjektů a vyhodnocuje jejich relevanci stejným způsobem jako v rámci nakládání se spisovou dokumentací v písemné podobě. Vlastní spisová dokumentace v písemné podobě není existencí evidence **SVI** dotčena, je vedena nadále. Do evidence **SVI** jsou orgánem sociálně-právní ochrany dětí zadávány pouze vybrané údaje z této dokumentace.
- Jednotlivé tištěné záznamy z evidence **SVI** se mohou stát součástí samotné spisové dokumentace orgánu sociálně-právní ochrany dětí (§ 55 odst. 3 zákona č. 359/1999).

4.3 Poskytování informací

- Při poskytování informací orgán sociálně-právní ochrany dětí postupuje v souladu s § 51 zákona č.359/1999 Sb., tedy informace poskytuje na základě žádosti zúčastněných subjektů, a to konkrétně dle uvedeného rozsahu a souvislosti požadované informace o dítěti (rodině). V textu žádosti je tedy třeba uvést důvod (souvislost) a rozsah dožadované informace.
 - Jedná se například o případ, kdy orgán Policie ČR žádá o poskytnutí informace týkající se mladistvého, vůči jehož osobě bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu dle § 188 TZ, ve své žádosti uvede konkrétní souvislost s probíhajícím trestním řízením a rozsah požadované informace (např. zda vůči mladistvému již bylo v minulosti vydáno rozhodnutí o uložení výchovného opatření dle § 43 zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů). Orgán sociálně-právní ochrany dětí v tomto případě postupuje dle § 51 odst. 5 písm. a) bodu 2 zák. č. 359/1999 Sb..
 - Výše uvedené údaje chráněné zvláštní povinností mlčenlivosti a zpřísněným režimem nakládání s nimi, poskytuje orgán sociálně-právní ochrany dětí pouze na žádost soudu nebo státního zastupitelství v případě, že se týkají konkrétního probíhajícího trestního stíhání (§ 55 odst. 4, § 57 zák. č. 359/1999 Sb.).
- Rozsah informací poskytnutých žádajícímu subjektu se řídí také postavením dítěte v uvedeném případě (podezřelý, svědek, pachatel).
- Poskytnutí informací prostřednictvím systému **SVI** zásadně nenahrazuje povinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí poskytnout na žádost informaci v listinné podobě (zejm. v případě dožadovaných zpráv o poměrech nebo zpráv o aktuální životní situaci mladistvého (§ 55, § 56 zák. č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy). Takto poskytovaná žádost ze systému **SVI** slouží především k urychlení výměny potřebných informací.

4.4 Uchovávání informací, archivace, skartace.

Pro vyřazení objektu údajů ze systému je rozhodující stávající právní úprava (Instrukce MPSV č.j.: 21 – 42246/2002, kterou se stanoví rozsah evidence dětí a obsah spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí a obsah spisové dokumentace o žadatelích o osvojení a o svěření dítěte do pěstounské péče, čl. 26), která pro vyřazení dítěte z evidence stanoví následující právní skutečnosti :

- a) dovršení hranice zletilosti, není-li dále stanoveno jinak,
- b) skončení období, na které byla prodloužena ústavní nebo ochranná výchova po dosažení zletilosti,
- c) nabytí právní moci rozhodnutí o nezrušitelném osvojení,
- d) postoupením spisové dokumentace jinému místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností v důsledku změny místní příslušnosti, *v případě změny místní příslušnosti se jinému místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností předávají spolu se spisovou dokumentací k dítěti rovněž příslušné záznamy ze systému SVI v elektronické podobě, pokud oba tyto místně příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností využívají systém SVI,*
- e) úmrtí dítěte.

Skartační lhůta je dle stávající právní úpravy 10 letá, připravovaná novelizace zák. č. 359/1999 Sb. počítá s jejím prodloužením na dobu 15 let.

Důvody pro zabezpečení dlouhodobějšího uchování údajů v rámci **SVI** jsou dány zejména potřebou návaznosti následné péče ze strany koordinátora péče o občany společensky nepřizpůsobené či pracovníka Probační a mediační služby ČR. Je pravděpodobné, že se v některých případech nepodaří odvrátit klienta od kriminální kariéry, trestné činnosti se bude dopouštět i jako dospělý pachatel. Je předpoklad, že v případech menší závažnosti trestných činů může být vytipován pro probaci. Proto je důležité znát veškeré okolnosti, jak plnil výchovná opatření nebo tzv. nápravně výchovný plán jako dítě. Tyto skutečnosti mají vliv na další práci probačního pracovníka a také koordinátora sociální péče o občany společensky nepřizpůsobené (a to i v případech, pokud se dotyčný vrací z výkonu trestu odnětí svobody).

Možnost uchování údajů tedy zůstává otevřena, ale z hlediska budování **SVI** jako softwarového programu se jedná pouze o technickou záležitost, která je poměrně jednoduše řešitelná.

V praxi budou do systému zařazovány také děti, které nemají místo trvalého pobytu ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, ale dopustí se např. protiprávního jednání, za které jsou vyšetřováni Policií ČR (viz součást spisové dokumentace Nom). Také v tomto případě budou zavedeni do Informačního systému **SVI** s příslušnou poznámkou. Informace o nich bude poskytnuta OSPOD příslušnému dle § 61 zákona č.359/1999 Sb.

Obsah, struktura a závazná podoba informací vkládaných do IS SVI

- a) **Sociálně nápravný program.**
 - b) **Záznamy (zprávy) o průběhu opatření.**
 - c) **Zpráva o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci mladistvého.**
-

Dohodnutá podoba záznamů

a) Struktura sociálně-nápravného programu (dále jen SNP)

V úvodu je důležitá krátká charakteristika problémů klienta sestavená na základě **hlášenek** (externích subjektů – pedagogických pracovníků, lékařů, Policie ČR, MP apod.), doplněná o poznatky z vlastních šetření. Nápravný program připravuje příslušný pracovník OSPOD **pokud možno ve spolupráci s klientem**, případně s jeho rodinou (zákonnými zástupci) a po konzultaci s kolegy z OSPOD, členy komise sociálně-právní ochrany (týmu pro mládež). SNP sestavuje na základě shora uvedených poznatků tak, že dbá zejména na následující dohodnutou strukturu (dodržuje níže uvedené číslování i názvy bodů struktury). Pokud k uvedenému bodu nemá k dispozici odpovídající poznatky, uvede, že dané okolnosti nejsou doposud známy.

- 1) **Shrnutí problému** sestavené na základě poznatků z hlášenek, vlastních poznatků a šetření (s využitím poznatků všech pracovníků a to nejen odboru SVZ).

Příklad: Nezletilý (mladistvý) XY:

- **spáchal čin jinak trestný, provinění (přestupek)** - pouze typová charakteristika TČ – majetková - krádeže, násilná – jaká atd...(viz odkaz na konkrétní hlášenky nebo hlášenku)

- **má následující:**
 - **psychické problémy nebo problém**, který se projevuje takto:...
 - **výchovné problémy nebo problém**, které se projevují takto:..
 - **jiné problémy...**, které se projevují takto...

Nad rámec lze odkazovat i na další materiály připojené ke spisu v elektronické nebo písemné podobě.

2) **Základní cíle programu:** (reálné a konkrétní definice kam směřovat vzhledem k aktuálnímu stavu klienta a jeho rodiny – představuje klíčovou část SNP).

- Co především chci u klienta změnit? (Snahou je ukončení páčání trestné činnosti (přestupků)...celkové zlepšení vztahů v rodině (s rodiči, pěstouny, sourozenci, se spolužáky, učitelem...plnění školní docházky...atd.)

3) **Dílčí cíle:** (Lze korigovat v čase podle aktuálního stavu)

- Každou úpravu začínat současným stavem a důvodem změny dílčího cíle
- Příklad – Doposud byly známy pouze výchovné problémy žáka ve vztahu ke spolužákům, které se projevovaly...Dne XY bylo zjištěno, že žák odcizil ve škole...(následuje stručný popis události a stanovení východiska – dílčího cíle...)

4) **Metody práce:** (Lze doplňovat v čase podle aktuálního stavu)

- Jak budu konkrétně postupovat?
- S kým budu spolupracovat? (doplnit příkladem)
- Jak konkrétně bude tato spolupráce probíhat?
- Jak často budu s klientem v kontaktu a kde?
- Koho budu v SNP informovat a jak často?

5) **Hodnocení:** (forma průběžného hodnocení programu, stavu u daného klienta)

- Cíle je – není dosaženo? Jak se zvolený postup naplňuje (s jakými výsledky)?
- Pokud ne, jaká bude změna? Vyžaduje úpravy – jakého druhu a proč?
- Jak často budu hodnotit a jakým způsobem budu reagovat na výstupy hodnocení?
- **Ze záznamů musí být vždy patrné, jaký je aktuální stav u daného klienta (dítěte, mladistvého)**

Pozn.: SNP musí mít takovou podobu, aby z něj bylo na první pohled patrná výchozí situace klienta (zjištěný problém), navržený – dohodnutý – zvolený postup (metody, opatření,...), cílový stav a aktuální situace (dílčí záznamy, úkony, hlášení obsahuje spis klienta, tam lze zjišťovat podrobnosti). Informace musí být jasná, srozumitelná, přehledná. Je žádoucí používat jednoduchou srozumitelnou formu a jazyk.

b) **Záznamy průběhu opatření:**

- Omezení
- Dohled
- Napomenutí
- Ústavní a ochranná výchova

Konkrétně se jedná o zpřehlednění každého dílčího záznamu tak, aby obsahoval podle stanovené posloupnosti veškeré nezbytné údaje, které jsou v danou chvíli k realizovanému opatření k dispozici. Podkladem pro vytváření souhrnných zpráv jsou vlastní záznamy a poznatky z šetření nebo skutečnosti získané jiným způsobem (telefonicky apod.). Jejich struktura by mohla být následující:

- 1) Dne ...
- 2) Kdy (v kolik hodin)?...
- 3) Kde? (volal ten a ten...pokud možno co nejpřesněji nebo přesná lokalizace s ohledem na konkrétní záznam...)
- 4) Proč, v jaké věci?...
- 5) Co se stalo?...
- 6) S jakým výsledkem?...
- 7) Co to znamená pro dané opatření, případně pro danou osobu?...
- 8) Co bude následovat? Jaký bude postup pracovníka OSPOD?...

Zpráva o průběhu opatření

Aktuální situace:

- 1) Bydliště předmětné osoby (co nejpřesnější detailní adresa aktuálního bydliště).
- 2) Osoby ve společné domácnosti (případně v širší rodině); pokud jsou rodiče rozvedeni, zda se klient stýká s druhým rodičem a jak často...
- 3) Vztahy mezi osobami v domácnosti (v případě rozvedených rodičů i k rodiči se kterým klient nežije)...
- 4) Výchova rodičů – jaká je co do typu, jednotnosti ze strany rodičů nebo osob odpovědných za výchovu (zda zvládají výchovu klienta, používání odměn a trestů, zda se vyskytují nějaké problémy, pokud ano tak jaké...
- 5) Charakteristika sociálního okolí klienta (vrstevníci, kamarádi, parta – role a postavení klienta v rámci těchto vztahů)...
- 6) Zájmy klienta (školní i mimoškolní činnost včetně posouzení jejího stavu směrem k minulosti – zda klesá, stagnuje, rozvíjí se – v čem se to projevuje apod.)...

Školní docházka:

- 7) Kde se klient učí (studuje, pracuje).
- 8) Jaký je kontakt s třídním učitelem či výchovným poradcem (pokud možno posoudit četnost i kvalitu kontaktu).
- 9) Chování klienta ve třídě (v průběhu vyučování, o přestávkách). Zjistit zda má klient eventuelní neomluvené absence – v jakém počtu, zda se dopouští porušování školního řádu – pokud ano jakým způsobem, zda šikanuje (podílí se na šikanování) nebo sám může být předmětem šikany, jiné problémy ve školním prostředí...
- 10) Prospěch – především ve vztahu k možnému výraznějšímu posunu (pozitivním i negativním).
- 11) Zaměstnání (ukončené vzdělání včetně uvedení důvodů nepokračování, představy o dalším vývoji, spolupráce s ÚP – co by si klient představoval dělat, absolvování eventuelních rekvalifikačních kurzů, zkušenosti z pracovní činnosti (brigády – důležité je zjištění motivace k práci a snaze i o krátkodobé zaměstnání)...
- 12) Spolupráce při výkonu opatření (četnost schůzek s klientem nebo dalšími osobami v jeho blízkosti nebo se vztahem ke klientovi)...

Spolupráce klienta s vykonavatelem opatření:

- 13) Četnost schůzek s klientem nebo ostatními osobami v rámci opatření (škola, rodiče apod.).
- 14) Zhodnocení zda klient plní povinnosti vyplývající z opatření (zejména zda se dostavuje, zda je přítomen doma v dohodnutou dobu apod.).
- 15) Jaké jsou případné následky spáchaného provinění v rodině nebo v nejbližším sociálním okolí, jedná se i o možnost zjištění výsledků jednání u dalších institucí např. PMS.
- 16) Jaká východiska pro sebe klient vidí ze současného stavu (především ve vztahu k spáchanému provinění).

Zhodnocení průběhu opatření:

- 17) Zda klient plní podmínky opatření (případně další návrhy řešení).
- 18) Návrh zda ponechat opatření v platnosti s vyjmenováním oblastí vyžadujících zlepšení klienta.

c) Zpráva o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci dítěte (mladistvého)

V rámci aplikace SVI se jedná výhradně o část systému, který slouží k vyřízení žádosti zaslané příslušným policejním orgánem, státním zástupcem (pro mládež), soudcem (pro mládež), probačním úředníkem, případně jiným subjektem. Struktura i obsah „Posudku“ se tedy striktně odvíjí od předmětné žádosti.

Existuje v zásadě dvojitá možnost vyhotovení posudku. První reaguje na konkrétní dotazy položené shora uvedenými orgány. Obvykle jsou číslovány. Pracovník OSPOD odpovídá na dotazy postupně s tím, že pokud odpověď na položený dotaz není známa, uvede, že požadované skutečnosti nejsou známy nebo doposud nebyly zjištěny.

V případě, že žádost má povahu vyhotovení „Zprávy o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci dítěte (mladistvého)“ postupuje následujícím způsobem (dle struktury převzaté od PMS):

1) Věk mladistvého a stupeň zralosti

- **Věk** vyjádřený počtem let a měsíců (lze popsat, jak se věk projevil na spáchání činu jinak trestného, provinění).
- **Stupeň zralosti** – (v zásadě se jedná o to, zda si dítě nebo mladistvý uvědomuje, že dělá něco špatně v rozporu se zákonem a zda je schopen vzhledem k svému věku posoudit závažnost daného skutku). Dalším sledovaným znakem je skutečnost, zda je schopen usměrnit své chování. Možné je také zhodnocení schopnosti vcítit se do problémů druhých.

a) **rozumová** (jak mu to myslí – adekvátnost odpovědí, pochopení podstaty problému apod.) ,

b) **emoční** (jak zvládá své city – impulzivita, projevy radosti, nenávisti apod.) ,

c) **sociální** (jak zvládá vztahy – cítí potřebu kontaktu s vrstevníky, zvládání rolí žáka, studenta, sourozence, kamaráda apod.).

2) **Postoj mladistvého k provinění a ochota zajistit nápravu způsobených škod nebo odčinění dalších následků**

- Úzce souvisí se zralostí. Zejména se jedná o existenci nebo absenci projevů lítosti, schopnost upřímné omluvy, schopnost podílet se na náhradě škody vlastními silami apod.

3) **Rodinné poměry dítěte (mladistvého)**

- **Bydliště dítěte** (mladistvého) – zda se jedná o byt či rodinný domek, kolik má pokojů, jak je udržován apod.
- Důležité je zda má dítě (mladistvý) vlastní prostor pro své soukromí, přípravu do školy (kdo tento prostor navštěvuje a v jakém režimu), zda se rodina schází (u večere nebo připojené příležitosti – jaké?)
- Vztah dítěte (mladistvého) k jeho rodičům, stupeň vlivu rodičů na něho a vztah mezi mladistvým, jeho širší rodinou a blízkým sociálním okolím (jedná se zejména o vztahy mezi jednotlivými členy rodiny navzájem, důležitou otázkou je kvalita sourozeneckých vztahů, vztahů mezi rodiči a dětmi, trávení času jednotlivými generacemi v rodině, výkon domácích prací jednotlivými členy rodiny, příprava dětí na vyučování apod.) Není důležité vztahy hodnotit, ale pokusit se je popsat jako pozorovatel na základě skutečností se kterými se pracovník OSPOD při svém kontaktu s dítětem seznámil. Pokud vztah není znám je dobré uvést, že tyto poznatky nebyly zjištěny nebo nevybočují z normálu.
- **Školní docházka, chování a prospěch ve škole, skutečnosti významné pro posouzení jeho chování v zaměstnání, využití volného času**
- Zda navštěvoval nějaké předškolní zařízení.
- Zda byl včas zaškolen, případně co bylo příčinou odkladu.
- Přítomnost specifických poruch učení a chování (jedná se o skutečnosti zaznamenané příslušnými odbornými pracovišti).
- Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou nebo jinými institucemi.
- Možné příčiny úspěchu a neúspěchu ve škole.
- Vztah ke spolužákům, postavení v třídním kolektivu.
- Vztah k učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům eventuelně zaměstnancům školy.
- Hodnocení zaměstnavatele (v případě, že klient pracuje) – jak dlouho, hodnocení spokojenosti s pracovním výkonem, postavení v kolektivu spolupracovníků.
- Využití volného času (zájmy, záliby, koníčky).

4) **Přehled předchozích provinění klienta a opatření vůči němu použitých, popis jejich výkonu, včetně chování dítěte (mladistvého)**

- Zejména se jedná o předchozí úspěšnost přijatých opatření

5) **Hodnocení spolupráce s klientem**

Pozn.: Při sestavení pracovní verze materiálu byly z větší části využity podklady a materiály zapůjčené PMS ČR.

IV. HODNOCENÍ PRÁCE A EFEKTIVITY SYSTÉMU VČASNÉ INTERVENCE V LOKALITĚ

Pro hodnocení skutečných dopadů způsobu práce v **SVI** na danou lokalitu jsou nastavena následující kritéria vyhodnocování efektivity a praktických dopadů **Systému Včasné Intervence**:

A. Kvalitativní kritéria

1. Druhy přijímaných opatření

- poměr jednotlivých druhů opatření (dle jejich závažnosti – výchovných, ochranných, trestních) a vysvětlení – samostatně u dětí do 15 let a samostatně u mladistvých;
- porovnání uvedeného poměru (a četnosti) před (3 roky) a po zavedení **SVI**;

2. Porovnání závažnosti deliktů (přestupky, trestné činy, provinění,...)

- srovnání výskytu a vzájemného poměru deliktů před (3 roky) a po nasazení **SVI**, plus interpretace (opět samostatně u dětí do 15 let a samostatně u mladistvých);

3. Přehled opatření ve vazbě na delikt

- jaká opatření jsou přijímána u jednotlivých typů a druhů deliktů (včetně závadového chování) – smyslem je zjistit, zda jsou přijímaná opatření adekvátní;
- před (3 roky) a po nasazení **SVI**, plus interpretace (opět samostatně u dětí do 15 let a samostatně u mladistvých);

4. Kasuistiky

- popis vybraných „modelových“ případů vývoje klienta (v souvislostech);
- popis změn ve vývoji situace klienta, jeho rodiny,... v důsledku nasazení **SVI** (srovnání – pokud možno – se stavem před nasazením **SVI**);

5. Četnost oznámení a jejich závažnost, struktura

- oznámení od jednotlivých subjektů
- členěno podle subjektu (oznamovatele), četnosti, druhu a typu oznámení
- závažnost oznámení (a vývoj závažnosti oznámení v čase)
- srovnání se stavem před (3 roky) a po zavedení **SVI** ve výše uvedeném členění
- komentář a interpretace;

6. Popis změn, které se objevily v důsledku realizace **SVI**

- v komunikaci subjektů;
- ve včasnosti zjištění problému (a jeho závažnosti – např. zda **SVI** přispělo ke zjištění závadového jednání nebo rizik v rané fázi a přispělo k nápravě situace dříve, než se problém rozvinul);
- ve včasnosti reakce;
- v praktických dopadech na klienta;
- v možnostech mapování lokality z hlediska výskytu jevů, předvídání dalšího vývoje, plánování preventivních aktivit,....

B. Kvantitativní kritéria

1. Počet klientů v IS **SVI**

- zavedení z iniciativy OSPOD;
- zavedení z podnětu jiného subjektu (kterého, dále členit);
- rozdělit na klienty s protiprávním jednáním, predeliktivním jednáním, závadovým jednáním, děti týrané, zneužívané, zanedbávané, děti ohrožené týráním, zneužíváním, zanedbáváním, kombinace,...

2. Nárůst počtu klientů OSPOD

- srovnání počtu klientů OSPOD před (3 roky) a po zavedení **SVI** – členěno dle jednotlivých důvodů „vzetí“ do péče;
- dělení dle pohlaví, věku, státní příslušnosti;
- počet klientů (v uvedeném členění), kteří se stali předmětem činnosti OSPOD nebo zapojených subjektů v důsledku zavedení **SVI** (klient byl „detekován“ prostřednictvím **SVI**);
- počet žádostí o poskytnutí údajů z **SVI**;

3. Průměrná doba reakce OSPOD

- od „události“ do vložení do IS **SVI**;
- od oznámení kurátorovi (sociálnímu pracovníkovi) do první reakce na situaci;
- srovnání (pokud bude možné) s „obvyklým způsobem“ oznamování, informování, reakční doby, a to před a po realizaci **SVI**;

4. Počty jednotlivých druhů deliktů

- výčty a součty výskytu jednotlivých druhů a typů skutků (přestupky, provinění, jinak trestné činy, závadové chování – např. záškoláctví, šikana,...) – po rocích;
- výčty jednotlivých druhů zjištěných skutků v časovém snímku jednoho dne (po hodinách), s možností dělit na skutky chlapců dívek + podle věku (s možností srovnání vývoje tohoto jevu – např. meziročně);
- počty jednotlivých skutků zjištěných prostřednictvím **SVI** –

5. Výskyt skutků ve vztahu k bydliště

- podezřelí, pachatelé, svědci, pohřešovaní, poškození a ostatní osoby s trvalým pobytem v obci s rozšířenou působností, mající vztah ke sledovaným skutkům spáchaným v této obci s rozšířenou působností;
- podezřelí, pachatelé, svědci, pohřešovaní, poškození a ostatní osoby s trvalým pobytem mimo obec s rozšířenou působností, mající vztah ke sledovaným skutkům spáchaným v této obci s rozšířenou působností;
- výskyt deliktů klientů s trvalým pobytem ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, které byly spáchany mimo správní obvod této obce (popř. mimo „policejní“ okres, VÚSC);
- „Zmapování komunity“ – kritická místa ve správním obvodu obce, rizika, potenciál,...

6. Počty a typy zapojených subjektů
v členění na typy subjektů a jejich počty

7. Iniciace a tvorba preventivních opatření vztahujících se k dětem a mladistvým

Činnost SVI bude v pravidelných intervalech vyhodnocována Týmem pro mládež, přičemž hodnocení bude vycházet z výše uvedených kritérií hodnocení práce a efektivity SVI. Součástí materiálu budou úkoly a návrhy opatření pro další období. Vyhodnocení bude předkládáno Řídícímu výboru k projednání a ke schválení. Současně je doporučena externí nezávislá supervize (univerzita, jiný odborný subjekt).

Informace o projektu *SVI* realizovaném ve Svitavách a Ostravě

Modelový příklad je uveden včetně rámcového časového snímku jednotlivých kroků. Postup při realizaci ***SVI*** ve Svitavách vychází z této Metodiky. Jeho současná podoba nezohledňuje část věnovanou Týmům pro mládež, protože v době vzniku tato nebyla součástí metodiky ***SVI***. V případě města Svitavy lze říci, že podstatnou část činnosti Týmu pro mládež vykonává Komise pro prevenci kriminality.

Bodové schéma realizace *SVI* ve Svitavách

1. Zajištění potřebných podkladů – existence projektu (čerpáno z webu odboru prevence kriminality MV ČR, ze schůzek s pracovníky odboru prevence kriminality MV ČR a realizátora MM Ostravy) 2000 - 2003.
2. Tři roky sledování vývoje projektu v Ostravě (pasivně – na základě písemných materiálů, aktivně – cca 1 rok osobní kontakty a návštěvy v Ostravě za účasti garanta projektu z odboru prevence kriminality MV ČR).
3. Zjištění postoje a ochoty spolupracovat na projektu (3 – 8/2003):
 - a) OSPOD – v době přípravy se jednalo o přechod pracovníků z příslušného OkÚ
 - b) Policie ČR – (samostatně s jednotlivými pracovníky SKPV, pověřených problematikou mládeže, extremismu a drog, po zjištění ochoty na SKPV následně na úrovni konkrétních zpracovatelů a policistů pověřených problematikou mládeže na úrovni OO Policie ČR Svitavy a teprve následně na úrovni vedení OO Policie ČR Svitavy a vedení Policie ČR OŘ Svitavy)
 - c) Orgánů justice (v Komisi pro prevenci kriminality - KPPK se zástupci Okresního soudu ***Týmu pro mládež*** ve Svitavách a Okresního státního zastupitelství ve Svitavách); samostatně jednání se vznikajícím Střediskem probační a mediační služby Svitavy (mělo za následek jmenování vedoucí střediska do KPPK)
 - d) Zástupců školských zařízení – nejprve v KPPK a následně na úrovni porad s řediteli svitavských základních, středních a speciální školy
 - e) Vedení Nemocnice ve Svitavách.
4. Představení záměru v KPPK (včetně dopracování podílu jednotlivých subjektů) – 8/2003
5. Diskuse v KPPK – 8/2003
6. Představení projektu vedení města, radě a zastupitelstvu – 10/2003
7. Pověření koordinátora zpracováním projektu a jednáním s OPK MV ČR 11/2003 – 1/2004
8. Schválení projektu orgány obce a zařazení projektu do KSP pro rok 2004 (vyčlenění finanční spoluúčasti města Svitavy na financování projektu) 1/2004
9. Předložení projektu ***SVI*** v rámci dotačního řízení na odboru prevence kriminality MV ČR – 2/2004
10. Schválení projektu v KPPK (závazný příslib dotace ze státního rozpočtu) – 4/2004

11. Kolo žádosti – evidence v systému ISPROFIN – 5 – 6/2004
12. Jednání s ÚOOÚ 4 – 8/2004
13. Jednání o podobě metodiky **SVI** se zástupci odboru prevence kriminality MV ČR; faktické zajištění prostředků ze státního rozpočtu; výzva k podání nabídek na realizaci předmětu projektu (připojení a HW + SW) 5-9/2004
14. Vyhodnocení nabídek a příprava smlouvy s dodavateli, jednání o časovém harmonogramu realizace - (připojení, HW + SW) 8 – 9/2004
15. Získání státní účelové dotace (prostředky na účtu obce) – 10/2004
16. Podpis dohod statutárních zástupců zapojených subjektů – 10/2004
17. Realizace projektu – nákup HW, SW a vývoj aplikace – 10-11/2004
18. Věcné a finanční vyhodnocení realizace projektu (formuláře ISPROFIN + věcné vyhodnocení)
19. Prezentace projektu zástupcům obcí (od 2/2005 – trvale)

**Vzorové společné prohlášení subjektů o spolupráci a součinnosti v rámci
Systému včasné intervence**

Zúčastněné subjekty, zastoupené níže uvedenými osobami, vedeny snahou zlepšit systém péče o rizikové a ohrožené děti, v souladu s níže uvedenými právními předpisy, společně prohlašují:

čl. I

Zúčastněné subjekty:

1. Obec s rozšířenou působností (město)
 - za orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“)
 - za obecní policii
 - za případný další subjekt zapojený do systému, který je součástí obecní struktury a nemá právní subjektivituzastoupená ...
2. Policie ČR – okresní (popř. obvodní nebo městské) ředitelství
zastoupená ...
3. Státní zastupitelství (okresní, obvodní, městské)
zastoupené ...
4. Probační a mediační služba ČR (středisko služby v dané lokalitě)
zastoupená ...
5. Soud (okresní, obvodní, městský)
 - pracoviště soudce pro mládež (dle zákona č. 218/2003 Sb.)zastoupený...

čl. II

Předmět prohlášení

Předmětem je společné prohlášení výše uvedených subjektů o metodicky jednotném, koordinovaném a multidisciplinárním postupu při řešení problematiky péče o rizikové a ohrožené děti v lokalitě. Dále ustavení **Rídícího výboru SVI** k řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí, zřízení, pravidla a obsah práce **Týmu pro mládež** pro řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí a společného informačního systému specifikovaného v čl. III. odst. 1, včetně podmínek vkládání, výměny a poskytování informací v rámci tohoto Informačního systému.

čl. III

**Vymezení metodicky jednotného, koordinovaného přístupu v rámci
Systému včasné intervence**

Metodicky jednotný, koordinovaný a multidisciplinární přístup znamená následující:

- výše uvedené subjekty postupují na základě právních předpisů (zákony a vyhlášky), směrnic a pokynů (např. metodické pokyny) a interních aktů řízení (např. závazné pokyny, rozkazy, vnitřní a organizační řády, apod.)

- systém činnosti jednotlivých subjektů musí být efektivní a účinný, proto je nezbytné, v rámci vymezených možností, metodicky sjednotit postupy a koordinovat spolupráci, tak lze dosáhnout maximální efektivity a účinnosti práce,

- postup policistů, pracovníků OSPOD, probačních úředníků, státních zástupců, soudců a pracovníků všech dalších zapojených subjektů musí být ve vzájemném souladu, při respektování výše uvedeného a suverenity každého subjektu,

- obsahem metodicky jednotného, multidisciplinárního a koordinovaného přístupu je respektování práce a role daného subjektu, rozdělení činností v rámci stanovených kompetencí, konzultace při řešení jednotlivých případů a rychlá a kvalitní vzájemná informovanost,

- konkrétní obsah metodicky jednotného, koordinovaného přístupu je dále uveden a rozpracován v čl. V - pravidla a obsah práce **Týmu pro mládež**.

Čl. IV

Zřízení Řídícího výboru SVI

1. Subjekty zapojené do **Systému včasné intervence** (dále jen „SVI“) ustaví **Řídící výbor SVI** pro řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v lokalitě. Výbor bude složen z představitelů (statutárních zástupců) obce(obcí), střediska Probační a mediační služby ČR, okresního (městského) ředitelství Policie ČR, okresního soudu a okresního státního zastupitelství.
2. Předseda je volen členy Řídícího výboru SVI.
3. Tajemníkem Řídícího výboru SVI je zástupce střediska Probační a mediační služby ČR nebo jiná, členy výboru určená osoba.
4. Řídící výbor SVI garantuje závaznost a prosaditelnost přijímaných opatření, doporučení a postupů, řídí strategii práce s rizikovými a ohroženými dětmi v rámci své územní působnosti.
5. Jeho výkonným článkem je dále uvedený **Tým pro mládež**.

Čl. V

Zřízení Týmu pro mládež

1. Subjekty zapojené do SVI zřídí **Tým pro mládež** pro řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v lokalitě.
2. Tým pro mládež je výkonným článkem SVI a zodpovídá se ze své činnosti Řídícímu výboru SVI.
3. Tajemníkem **Týmu pro mládež** je pracovník střediska Probační a mediační služby ČR nebo osoba zvolená v rámci týmu.
4. **Tým pro mládež** bude složen ze zástupce střediska Probační a mediační služby ČR (specializace na problematiku dětí a mládeže), okresního soudu (soudce pro mládež), okresního státního zastupitelství (státní zástupce se specializací dětí a mládež), okresního (městského) ředitelství Policie ČR (specialista na mládež), příslušného obvodního oddělení Policie ČR (specializace dětí a mládež), městského (obecního) úřadu – odboru sociálních věcí (problematika sociálně-právní ochrany dětí) a obecní policie (pracovník specializovaný na problematiku rizikových a ohrožených dětí). (*Toto*

*složení je minimální, tzn. že dle místních podmínek a potřeb může být **Tým pro mládež** rozšířen o další členy – např. zástupce škol, školských zařízení, zdravotnických zařízení, úřadu práce apod.)*

5. Členy **Týmu pro mládež** jmenují vedoucí pracovníci příslušných subjektů.

čl. VI

Pravidla a obsah práce *Týmu pro mládež*

1. Základní pracovní rámec je dán právy, povinnostmi a kompetencemi jednotlivých subjektů zapojených v rámci **Týmu pro mládež**. Vychází z příslušných právních předpisů, směrnic a aktů řízení a respektuje je.
2. Obsahem práce **Týmu pro mládež**:
 - a) Projednává řešení konkrétních případů klientů podle potřeb jednotlivých členů **Týmu pro mládež**, (jak budeme společně postupovat)
 - b) vyhledává typické případy a stanovuje optimální postupy k jejich řešení (případové studie, kazuistiky)
 - c) průběžně vyhodnocuje efektivitu práce s rizikovými a ohroženými dětmi,
 - d) sleduje a vyhodnocuje aktuální a dlouhodobé vývojové trendy v oblasti závadového a kriminálního jednání dětí,
 - e) navrhuje opatření k odstranění zjištěných problémů, k minimalizaci rizik, která potencují kriminální jednání dětí, kontroluje a vyhodnocuje jejich plnění
 - f) navrhuje strategii práce s rizikovými a ohroženými dětmi a jejich rodinami v dané lokalitě. Strategie bude obsahovat priority, návrhy projektů směřujících k odstranění konkrétních sociálně-patologických jevů nebo doplnění chybějících služeb, včetně požadavků na finanční zabezpečení.
 - g) Každoročně zpracovává Hodnocení systému práce s rizikovými a ohroženými dětmi v lokalitě, které vychází z kritérií hodnocení práce a efektivity SVI. Jeho součástí budou úkoly a návrhy opatření pro další období. Hodnocení předkládá Řídicímu výboru SVI k projednání a schválení.

čl. VII

Vymezení pojmů a oprávnění v rámci zřizovaného informačního systému

1. Informační systém rizikových a ohrožených dětí(dále jen „IS SVI“) je informačním systémem OSPOD ve smyslu § 54 a § 55 odst. 1,2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Rozumí se jím databáze dětí, které jsou předmětem sociálně-právní ochrany podle zákona č. 359/1999 Sb.. Pokud se uvedené děti staly účastníky sledované události (čl. VI. odst. 2) jako podezřelý, pachatel, svědek nebo poškozený nebo jsou osobou pohřešovanou, tj. na útěku od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za jejich výchovu,budou v IS SVI uvedeny vždy.
2. Sledovanou událostí se rozumí jakékoliv jednání, které je důvodem pro zařazení dítěte do péče OSPOD, dále protiprávní čin nebo přestupek ve smyslu zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) nebo zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

3. Uživatelem se rozumí OSPOD, Policie ČR, státní zastupitelství, PMS a soud. Tyto subjekty mají v rozsahu ustanovení zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí oprávnění vkládat a na žádost čerpat informace z IS SVI (oboustranný tok informací). Uživatel je odpovědný za správnost jím vložených údajů a je povinen odstranit všechny neúplnosti, nesprávnosti či jiné nedostatky těchto údajů, a to na základě vlastní iniciativy nebo neprodleně po výzvě správce IS SVI (čl. VI. odst. 5).
4. Spolupracujícím se rozumí obecní policie, školy a školská zařízení, lékaři a zdravotnická zařízení, NNO, Úřad práce, věznice pro mladistvé atd. Tyto subjekty mají oprávnění pouze vkládat informace do IS SVI (jednostranný tok informací). Spolupracující je odpovědný za správnost jím vložených údajů a je povinen odstranit všechny neúplnosti, nesprávnosti či jiné nedostatky těchto údajů, a to na základě vlastní iniciativy nebo neprodleně po výzvě správce IS SVI (čl. VI. odst. 5).
5. Správcem IS SVI je ve smyslu § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, OSPOD se všemi oprávněními i povinnostmi kterému jakožto správci a zároveň zpracovateli osobních údajů podle cit. zákona přísluší. Správce rozhoduje o oprávněnosti žádosti o poskytnutí informací z IS SVI a jejich rozsahu. Pokud shledá žádost opodstatněnou, zpřístupní žadateli (tj. některému z uživatelů) informaci ve stanoveném rozsahu a struktuře, a to na dobu 14-ti pracovních dní nebo na dobu uvedenou v žádosti.

čl. VIII

Údaje vedené v IS SVI

V IS SVI jsou vedeny následující údaje:

A) Osobní údaje dítěte

1. Jméno a příjmení dítěte (popř. jména a příjmení)
2. rodné číslo dítěte (datum narození)
3. Státní příslušnost dítěte (občanství)
4. Adresa místa trvalého pobytu
5. Kontaktní adresa, je-li odlišná od adresy místa trvalého pobytu

B) Údaje o zákonných zástupcích dítěte

6. Jméno a příjmení (popř. jména a příjmení) zákonných zástupců dítěte
7. Jméno a příjmení (popř. jména a příjmení nebo název) osob odpovědných za výchovu dítěte (jsou-li odlišné od zákon. zástupců; osoby dle § 6 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb.)
8. Adresa místa trvalého pobytu (popř. sídlo) osob uvedených v bodech 6 a 7
9. Kontaktní adresa, je-li odlišná od adresy místa trvalého pobytu

C) Další údaje

10. Škola nebo školské zařízení, které dítě navštěvuje, nebo ve kterém je umístěno (název, adresa, kontaktní osoba)
11. Ošetřující lékař
12. Poznámka umožňující vložení dalšího potřebného údaje odlišného od všech uvedených

D) Údaje o důvodu zařazení dítěte do databáze

13. Specifikace události
14. Kódové označení postavení dítěte (PO-podezřelý; PA-pachatel; S-svědka; PS-poškozený; PH – pohřešovaný)

15. Datum a čas události
16. Místo, kde událost nastala
17. Bližší okolnosti události
18. Další zúčastněné osoby a jejich postavení v události
19. Jiné důležité poznatky
20. Trestní odpovědnost dítěte: ano-ne
21. Podezření na vliv alkoholu nebo omamné a psychotropní látky:ano-ne
22. Orgán sociálně-právní ochrany dětí, který případ řeší (jméno pracovníka, kontakt)
23. Kódové označení události (PR-provinění, P-přestupek, JT-čin jinak trestný, apod.)
24. Přijatá opatření (druh)
25. Opatření vydal: kdo..., pod číslem jednacím,...

E) Záznamy o dítěti

(vede OSPOD, zařazuje jak vybraný spisový materiál, tak podklady, které obdrží).

Subjekty společně prohlašují, že budou informovat správce IS SVI o všech podstatných změnách (změna pracovníka vstupujícího do IS SVI, požadavek na dalšího pracovníka s oprávněním, apod.), a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do pěti pracovních dnů od události rozhodné pro změnu.

Čl. IX

Závěrečná ustanovení

1. Nedílnou součástí dohody je Kompetenční matice - seznam pracovišť a oprávněných pracovníků jednotlivých uživatelů a spolupracujících, včetně rozsahu oprávnění a přístupu k vloženým údajům. Informační matici aktualizuje průběžně správce IS SVI (čl. VI. odst. 5) dle informace podané příslušným subjektem.
2. Toto společné prohlášení je deklarací vůle zapojených subjektů skutečně a efektivně pracovat s rizikovými a ohroženými dětmi. Za jeho dodržování odpovídají statutární zástupci zapojených subjektů, kteří jsou také povinni zajistit odstranění jakýchkoliv nedostatků, pochybení nebo jiných překážek bránících naplňování společného prohlášení, pokud se na místě jejich subjektu vyskytnou. Subjekty současně prohlašují, že se navzájem budou průběžně a neprodleně informovat o všech změnách nebo skutečnostech, které mohou mít z jejich strany vliv na činnost projektu SVI, a IS SVI.
3. Toto prohlášení se vyhotovuje v počtu x stejnopisů, každý ze subjektů obdrží po jednom.

V.....dne.....

Razítka a podpisy účastníků

Modelové příklady (kasuistiky)

A. Fiktivní příklad - útvary Policie ČR, obecní policie nebo OSPOD zjistí protiprávní událost, ve které figuruje dítě v postavení pachatele, poškozeného, svědka nebo pohřešovaného. Všechny tyto události zjištěné za 24 hodin jsou na základě určených pravidel (dodržení právních předpisů a neohrožení dalšího šetření - v případě závažných protiprávních činů) vloženy do Informačního systému SVI formou hlášení (tento proces je zčásti automatizován - Policie ČR tak neplní další informační systém). Hlášení obsahují základní identifikační údaje o klientovi a zjištěné události. Hned po vložení do systému jsou zobrazena místně příslušným orgánům sociálně-právní ochrany dětí. Od tohoto okamžiku je klient veden v databázi a zařazen do evidence OSPOD, který s ním (jeho rodinou, okolím) začíná pracovat.

- a) Informace od Policie ČR – mladistvý pachatel -poškození automobilu.
- b) OSPOD – návštěva v rodině, návrh řešení (tj. stanovení sociálně nápravného plánu).
- c) Spolupráce s PMS – omluva poškozenému, náhrada škody,
- d) Realizace SNP se objevuje v posudku OSPOD pro Policii ČR.
- e) PMS informuje státního zástupce o způsobu náhrady škody.
- f) Státní zastupitelství.
- g) Soud.

B. Fiktivní případ včetně zapojení „spolupracujících“ subjektů. Klient, který se dopustil protiprávního nebo predelikventního jednání, např. záškoláctví:

I. OSPOD spolu s aktivním přispěním a souhlasem klienta a jeho rodiny připraví individuální sociálně-nápravný plán (s možným využitím ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, respektive zákona o rodině)¹², a to bez ohledu na to, zda bude vůči klientovi uplatňován postup orgánů činných v trestním řízení¹³.

- a) informace školy o záškoláctví,
- b) OSPOD – návštěva v rodině – důvody: rodina uvádí šikanu ze strany spolužáků, návrh řešení,
- c) následné jednání - škola, Policie ČR (ověření, odstranění příčiny, prevence obdobného jednání),
- d) pomoc odborných pracovišť (pedagogicko psychologická poradna, dětský psycholog, dětský psychiatr,...),
- e) zvýšená pozornost OSPOD.

II. Pokud klient odmítne spolupráci na řešení situace, vloží OSPOD tuto informaci do systému. Dále postupují v souladu s právními předpisy (viz poznámka ^{5, 6}), popř. ve spolupráci s dalšími subjekty (Policíí ČR, Probační a mediační službou ČR, státním zastupitelstvím, soudy apod.).

Klient, který není pachatelem protiprávního činu, ale svědkem, poškozeným nebo pohřešovaným¹⁴ je uveden v databázi také; práce s ním je založena na nabídce pomoci; v případě pohřešovaných také vypracování sociálně-nápravného plánu OSPOD, vše v úzké spolupráci jak s klientem, tak jeho rodinou, popř. okolím.

¹² **zákon č. 359/1999 Sb.** o sociálně-právní ochraně dětí (§ 13) v platném znění, **zákon č. 94/1963 Sb.** o rodině (§ 43), v platném znění

¹³ dle **zákona č. 218/2003 Sb.**, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

¹⁴ pohřešovaný =dítě na útěku od rodičů, osob odpovědných za výchovu, ze školského zařízení apod.

Pozn.: Všichni klienti mohou být zařazeni do databáze na základě § 6 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí.

C. Příklad z dosavadní realizace projektu ve Svitavách

Do systému SVI (v rozmezí jednoho týdne) byly přijaty tyto informace:

- hlášení školy: u žákyně 6. třídy horší známka vyvolává pláč a obavu z reakce matky (matka bude smutná),
- hlášení městské policie: stejná dívka vylezla na komín kotelny v blízkosti místa bydliště,
- oznámení občana z domu, kde rodina bydlí, o tom, že bývá slyšet hádky rodičů a pláč dítěte.

Obě přijaté informace byly vyhodnoceny pracovníci OSPOD a uplatněn následující postup:

- návštěva pracovníků OSPOD v rodině – zjištěná situace: matka dlouhodobě bez práce, zdravotní problémy matky (s následnou psych. nevyrovnaností), nedostatek financí, neplacení nájmu, matka připouští neshody s manželem/otcem, které dcera těžce snáší a vysoké nároky na školní výsledky dítěte.
- dohoda, Sociálně Nápravný Plán - následná pomoc ze strany OSPOD: podání žádosti o dávku soc. péče, dojednání splátkového kalendáře (dluhy na nájmu), předání kontaktu na psychologa (matka, popř. možná návštěva s dítětem), schůzka ve škole, zajištění letního tábora pro dceru, ...